

[0397] 'Heart de wrâd de reame (o Sot!)...?'

Jan Jelles Hof hat yn *Swanneblommen I* (1919) s. 65-66 in stikje publisearre, titlesearre *In eigen-oanredt byld, ef in sizwize?* oer de rigels 'Heart de wrâd de reame (ô Sot!) In de dræge môlecke God?' Hy wie itselde byld tsjinkommen by Fritz Reuter: 'Meinst Du, ick sall Di den Rohm affüllen laten, un mi mit de sure Melk begnügen?', seit dêr de skriuwer fan it stik *Woans ick tau 'ne Fru kamm* tsjin in omke fan sines, as dy him nei syn sin to moai is tsjin it frouminske, dêr't hy, de skriuwer, twa eagen op smiten hat. Hof liedt dêrút ôf, dat Gysbert in yn de 'Noardgermaenske' lannen moai algemiene sizwize brûkt hat, dy't yn Meklenboarch hwat langer libjen bleaun is as to uzes. 'Sa scil 't wol sitte', ornearret er en heakket der oan ta: 'Is dit sa, dan sjucht men 't al wer: men kin by âlde dichters wol ris to heech opsjen hwet hjar oarspronklikens oanbilanget, om't men net sa krekt wit, yn hofier de folkstael hjarren fen tsjinst west hat'.

Dat itselde tinkbyld as ús dichter uteret oangeande de forhâlding fan in minske ta God: hy moat God syn libben lang it bêste jaen, dat er yn him hat en net it ôfeart, dat dit tinkbyld ek bûten Noard-Jerope yn Gysberts tiden, en dêrfoar, folksriem west hawwe moat, kin, tinkt my, bliken dwaen út in anekdoate dy't ik foun yn 'e bondel *Floresta española* fan Melchor de Santa Cruz de Dueñas, dy't lyts hûndert jier foar Gysberts *Rymlerije* útkaem. Dêr wurdt yn praet fan in ealman, dy't yn syn jonge jierren in losse bruijer west hie, mar him as âld man ta deuchd oanstelde: 'Dando un pellizco unas señoras a un conde porque habiendo sido mancebo metido en cosas del mundo, lo habia dejado, respondió : "Pues habemos dado el mundo la harina, razón será que demos a Dios siquiera el salvado" (= "Doe't guon dames in greve hwat stikelen, omdat er, as jongfeint oan 'e losse kant, dat libben oerjown hie, antwurde er: Hawwe wy de wrâld it moal jown, dan is it net mear as binlik, dat wy God alteast de simmels jowe")'.

Yn Spanje sille moralisten fan it slach fan Haytse-iem in bolbjirken jongerein gauris hoffene hawwe mei de formoanning, dat God net allinne rjocht hie op 'e simmels, mar dat er it moal hawwe moast. Dat by in fêhâldend folk as de Friezen in oar byld brûkt waerd, hoecht gjin nij to dwaen. Mar de Spaenske en Fryske prekers bidoelden itselde.

G. N. Visser